

STYLE

MOEDER, WAAR KOMEN
DE NORDMANNEN VANDAAN?

KONING KERSTBOOM

Twaalf jaar toegewijde zorg, veel licht, voldoende regen en geen al te zware vorst: dat is het succesrecept voor de Nordmann-spar, al jarenlang een van de meest succesvolle exportproducten van Denemarken. In Voldtofte kweekt de Vlaamse Annick Vandendriessche al vijftien jaar topkerstbomen. 'Het heeft wel even geduurd voor ze mij hier accepteerden.' door FILIP MICHIELS **foros** NANNA DIS

Een prachtige fjord aan de ene kant, windmolens aan de andere kant. Tussenin, zover het oog reikt, zacht glooiende hellingen die groen kleuren door de sparren: Deenser dan dit wordt het niet. 'Ik voel me onvoorstelbaar geprivilegieerd dat ik hier elke dag mag werken, in de prachtige natuur en ver weg van alle drukte', vertelt Annick Vandendriessche. Voldtofte is een piepklein dorpje op het Deense platteland, op ruim twee uur rijden van Kopenhagen. Bijna twintig jaar geleden verkaste Vandendriessche met haar Deense man vanuit Vlaanderen naar Denemarken. Vandaag leidt ze ons

rond, de laarzen enkeldiep in de modder, op een van de drie farms waar ze Nordmann-kerstbomen kweekt. Het is een stralende herfstdag eind november en enkel het geronk van boomzagen ergens ver weg op de achtergrond verstoort de rust van het prachtige landschap. 'De drukste periode van het jaar komt er nu aan. Deze week zijn we begonnen met het omzagen van de bomen die binnenkort ook in de Vlaamse huiskamers zullen staan.'

TRAGE GROEIER

Drie, hooguit vier centimeter per jaar: tot zover de jaarlijkse groeisput

van een Nordmann-spar in zijn eerste levensjaren. Later versnelt dat groeitempo wel enigszins, maar een flink uit de kluiten gewassen kerstboom doet er toch minstens twaalf jaar over voor hij klaar is om met ballen en lichtjes versierd te worden. 'Wij halen de bomen naar onze farms als ze vier jaar oud en dus echt nog piepklein zijn', legt Vandendriessche uit. 'We planten ze hier altijd in het najaar, zodat de wortels zich in de winterperiode al kunnen vastzetten. Daardoor gaan de boompjes in het voorjaar meteen al een stuk harder groeien. We waken er ook over dat de jonge boompjes een stuk verder uit elkaar »

STYLE

MOEDER, WAAR KOMEN
DE NORDMANNEN
VANDAAN?

staan dan wat hier in Denemarken de standaard is. De teelt is dus iets minder intensief, maar aan het eind van de rit krijg je wel mooiere en vollere kerstbomen.'

Annick Vandendriessche neemt ons in haar terreinwagen mee naar een perceel verderop, waar de sparren al een kleine meter hoog zijn. 'Kijk', zegt ze met een haast kinderlijk enthousiasme, terwijl ze bij een boompje neerknielt. 'Hier zitten nog lieveheersbeestjes op de takken. Bij deze temperatuur kunnen ze niet meer vliegen, maar ze doen zich wel nog tegood aan bladluizen en ander ongedierte. Zo'n Nordmann kweken in een wat kleinere maat is niet zo lastig, maar wij specialiseren ons hier in bomen tussen 2 en 2,5 meter hoog. We hebben intussen geleerd dat je maar beter niets aan het toeval kunt overlaten: als de bomen verder uit elkaar staan, krijgen ze zonlicht tot helemaal aan de wortel en kunnen ze ook mooi in de breedte uitgroeien. Daardoor zijn ook de naalden onderaan een stuk sterker.'

Eenmaal de sparren volgroeid zijn, worden ze net boven de grond omgezaagd, de wortelresten blijven netjes in de grond zitten. 'Zo blijven ook het leven en de rijke biodiversiteit in de bodem hier bewaard. Die wortels houden ook veel CO₂ in de bodem vast. We zoeken ons suf naar technologieën om de CO₂-uitstoot op de planeet te beperken, maar de meeste mensen beseffen niet dat we allemaal ons steentje kunnen bijdragen. Hoe meer gewassen in je tuin met diepe wortels, hoe beter ze de CO₂ in de bodem vasthouden en bewaren.'

HANDELSINGENIEUR

Toen Vandendriessche bijna twee decennia geleden in Denemarken aanspoelde met een diploma handelsingenieur op zak, had ze helemaal niets met kerstbomen. Het was haar schoonvader die haar overtuigde om zich te ontfemen over een lapje grond waarop hij nog wat Nordmannsparren kweekte. Een sparrensoort die algemeen beschouwd wordt als de koning onder de kerstbomen. Vandaag runt ze een bedrijf waar 200.000 Nordmanns gekweekt worden op drie verschillende locaties. Dat doet ze met hart en ziel. 'Ik heb eerst een aantal opleidingen gevolgd en ben hier intussen ook bestuurslid geworden van de beroepsvereniging van kerstboomkwekers. Met die collega's doen we continu onderzoek naar nog meer ecologisch verantwoorde kweekmethodes. Om dat onderzoek te kunnen financieren, betalen de meeste kwekers hier in Denemarken jaarlijks een vrijwillige bijdrage. Het heeft wel even geduurd voor ze mij hier accepteerden (*lacht*). Het blijft in eerste instantie toch een mannenstiel, en bovendien zijn Denen bij het eerste contact eerder stug van aard. Maar eenmaal je jezelf voldoende bewezen hebt, zijn het de warmste mensen die je je kunt inbeelden. Ik wil nooit meer terug naar België. Vanwege de Denen zelf en de manier waarop ze in het leven staan, maar kijk toch ook eens naar het landschap hier?'

De hellingen – waaraan haar bedrijf ook zijn naam Nordic Hill dankt – zijn hier niet zomaar een toevalspeling van de natuur. Sparren

houden van hellingen: ze staan niet graag met de wortels in het water, de helling maakt dat het water snel weg kan. 'Ook het onkruid dat hier welig tiert, is geen toeval', vervolgt Vandendriessche. 'We laten het heel bewust gewoon staan: hoe meer organisch materiaal bovengronds, hoe groter de biodiversiteit in de bodem. En door de wortels van de gekapte bomen in de grond te laten zitten, verschaffen we ook voedsel aan al die miljoenen levende organismen in de bodem. Die houden op hun beurt dan weer de CO₂ vast.'

Een al wat grotere Nordmann-boom vraagt gemiddeld 12 tot 14 interventies per jaar: van het wegknippen van dode takken tot het mooi in vorm snoeien. 'Pas de laatste jaren, toen onze eerst aangeplante bomen echt op leeftijd kwamen, ben ik gaan inzien dat kerstbomen zowat het omgekeerde traject van kinderen volgen: hoe groter ze worden, hoe meer werk je krijgt (*lacht*). Door onze sparren iets meer ruimte te geven, wordt de opbrengst per hectare ook wat kleiner, maar zo hopen we de natuur ook meer haar werk te laten doen. Dit is echt een aparte stiel, ik leer nog elk jaar bij. Het is natuurlijk ook een business waarin je als mens niet alles in de hand hebt: je moet het ritme van de natuur volgen en dat kan soms behoorlijk stresserend zijn. We moeten hier heel flexibel inspelen op soms snel veranderende omstandigheden. De klimaatverandering wordt voor ons bijvoorbeeld iets heel tastbaars. Deze zomer zijn hier heel wat jonge boompjes kapotgegaan door het extreem droge weer. Dan kun je als »

STYLE

MOEDER, WAAR KOMEN
DE NORDMANNEN
VANDAAN?

kweker alleen maar machteloos toekijken.'

HOFLEVERANCIER

Is kerstbomen kweken sowieso al een behoorlijk arbeidsintensieve bezigheid, dan wordt het vanaf half november echt titanenarbeid. 'Zeven dagen op zeven, van 's ochtends zeven uur tot 's avonds tien uur', rekent Vandendriessche. We ploeteren ons intussen een weg door een veld met stevig uit de kluiten gewassen exemplaren, sommige tot drie meter hoog. Het merendeel van de bomen hier zal over enkele weken zijn weg vinden naar de Belgische markt. De Nordmann-kerstboom heeft de voorbije jaren, ondanks het hogere prijskaartje, een almaar grotere aanhang gekregen omdat het een variëteit is die veel minder snel uitdroogt. De boom is oorspronkelijk afkomstig uit de Kaukasus en werd in de negentiende eeuw in Denemarken geïntroduceerd. Hij groeit een stuk trager dan de meeste andere sparrensoorten, maar dankt zijn status als duurste kerstboom vooral aan het feit dat hij bijzonder weinig naalden verliest. Denemarken ontpopte zich de voorbije jaren als hofleverancier van de Nordmann, en voert intussen jaarlijks miljoenen bomen uit naar de rest van Europa. 'Het Deense klimaat maakt het verschil', weet Annick. 'Ook in België worden er vandaag Nordmanns gekweekt, maar het percentage eerstekeuzebomen ligt daar een stuk lager, omdat de zomers er een stuk warmer zijn dan hier in Denemarken. Bovendien hebben wij hier in de groeiperiode van de boom,

**EEN FLINK UIT
DE KLUITEN
GEWASSEN
KERSTBOOM
DOET ER
MINSTENS
TWAALF JAAR
OVER VOOR
HIJ KLAAR IS
OM VERSIERD
TE WORDEN**

van de lentemaanden tot juli, ook flink wat meer uren licht. Tegelijk hebben we met ons maritiem klimaat flink wat regenval, maar weinig echt zware vorst. Al die factoren dragen bij tot een veel geleidelijker groeiproces.' Ook in Denemarken ontsnappen ze niet aan globale en commercieel gedreven trends, en dus krijgt Vandendriessche tegenwoordig almaar vroeger de vraag om kerstbomen aan te leveren. 'Ik probeer die boot toch zo veel mogelijk af te houden. In principe begint het kapseizoen hier niet voor 15 november. Pas als het enkele nachten gevoren heeft, stopt de sapstroom van zo'n boom, en het is dus veel beter om pas daarna te beginnen met kappen.' Amper

een week nadat zo'n Nordmann in Denemarken gekapt werd, staat hij in België, Duitsland of Frankrijk al in een tuincentrum. 'Ik kweek ook wel wat bomen voor de lokale markt hier, maar België is intussen toch uitgegroeid tot de veruit belangrijkste markt voor mij.'

ECOLOGISCHE IMPACT

Vraag je Vandendriessche naar haar toekomstverwachtingen, dan klinkt opnieuw vooral die liefde voor de natuur en voor 'haar' bomen door. 'We hebben niet de ambitie om almaar meer kerstbomen te kweken. Doorgaans delen we met onze klanten ook echt wel die zorgzaamheid en dat respect voor de natuur. Zitten we niet op eenzelfde golflengte, dan haken ze meestal ook snel af.' Ze wil het niet met zoveel woorden gezegd hebben, maar het stoort haar duidelijk als ze weggezet wordt als een berekende ondernemer die amper wakker ligt van de ecologische impact van haar business. 'Het is natuurlijk een complexe boodschap: je krijgt het moeilijk uitgelegd dat wij jaarlijks enkele tienduizenden bomen kappen, maar tegelijk toch heel bewust bezig zijn met natuurbehoud. Zodra boodschappen al te complex worden, reageren mensen al vlug zwart-wit. Terwijl het gewoon een vaststaand feit is dat kunstkerstbomen een veel grotere ramp zijn voor het milieu. Misschien moeten we gewoon ook beter communiceren over wat we hier doen en waarom we het doen.'

EINDE